

poststrukturalismus

NARX01

co? kde? kdy? kdo?

- hnutí primárně ve filozofii a teorii literatury, postupně exoandující do dalších oblastí
- primárně Francie: 1960 – 1970...
- R. Barthes. M. Foucault, J. Derrida, J. Lacan...

zdroje

- strukturalistická věda a metodologie
- postmodernistická filozofie a umění
- kulturní teorie, politická teorie, sémiotika, historiografie...

vydělení proti strukturalismu

- S se snaží objektivě studovat hlubinnou strukturu v kulturních produktech – PS chápe hlubinné struktury jako kulturně podmíněné jevy náchylné k subjektivním interpretacím
- S studuje objekty – PS studuje objekty a systém vědění a způsob danosti vědění
- S je synchronní – PS je diachronní
- S je logocentrický – PS je dekonstruktivní

principy, metody, témata

- jazykový kreacionismus – všechny aspekty lidské existence a vědění jsou textové povahy
- zásadní role čtenáře při ustavování významu – smrt autora
- role “self” při interpretaci textu – pluralita perspektiv – pluralita interpretací

Jacques Lacan

- **psychoanalytik a interpretátor díla S. Freuda, jehož ideje se snaží interpretovat ve spojení se strukturalistickou lingvistikou**
- **zdůrazňoval jazyk jako primární konstitutivní element nevědomí – proto je studium jazyka zásadním přístupem psychoanalytickým**

Julia Kristeva

- *La Révolution du langage poétique* (1974) – aplikace psychoanalytické teorie na jazyk a literaturu
- *semanalýza*: kombinace psychoanalýzy a sémiologie
- rozlišuje mezi semiotickým a symbolickým aspektem jazyka: první je manifestován v rytmu a tónu a je spojen s mateřským těle, druhý je vyjádřen skrze gramatiku a syntax a je spojen s referenčním významem

Roland Barthes

- “Smrt autora” (1968) – každý literární text je mnohovýznamový a autor není primárním zdrojem sémantiky textu
- “Základy sémiologie” (1968) – vyslovuje se pro nutnost vytvoření metajazyka, kterým bychom mohli uchopit jazyk prvního pořádku

Michel Foucault

- *Pořádek věcí* (1966)
- *Archeologie vědění* (1969)
- formuluje základní otázky PS: Jaké existují typy lidských bytostí? Co je jejich podstatou? Co je podstatou lidské historie? Co je podstatou lidstva?

Jacques Derrida

- *Gramatologie* (1967)
- při hledání významu jsou nejdůležitější opozice – význam je determinován hrou opozic
- nejdůležitější opozicí je mluvení a psaní
- *differance* – význam výrazu je vždy určen v opozici k významům ostatním, je tím, čím je, i tím, čím není